Valiokunnan lausunto MmVL 5/2020 vp─ U 5/2020 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista muuttaa Euroopan rakenne- ja investointirahastojen yleisasetusta, Euroopan aluekehitysrahastoasetusta, Euroopan meri- ja kalatalousasetusta sekä solidaarisuusrahastoasetusta koronavirustilanteeseen vastaamiseksi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista muuttaa Euroopan rakenne- ja investointirahastojen yleisasetusta, Euroopan aluekehitysrahastoasetusta, Euroopan meri- ja kalatalousasetusta sekä solidaarisuusrahastoasetusta koronavirustilanteeseen vastaamiseksi (U 5/2020 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- maa- ja metsätalousministeriö
- ympäristöministeriö
- Luonnonvarakeskus
- Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- WWF Suomi

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Pääasiallinen sisältö

Koronaviruskriisi (COVID-19-puhkeaminen) on vaikuttanut äkillisesti yhteiskuntiin ja talouteen maailmanlaajuisesti. Se haittaa unionin jäsenvaltioiden perusrakenteita, koska taloudellinen toiminta hidastuu voimakkaasti. Tilannetta ovat omiaan vaikeuttamaan rahoitusmarkkinoiden volatiliteetti ja yritysten likviditeettiongelmat niiden pyrkiessä maksamaan toimittajilleen ja työntekijöilleen. Samalla tarvitaan lisää julkisia resursseja terveydenhuoltojärjestelmien ja muiden epidemian hallintaan tarvittavien toimien tukemiseen.

Valmis
5.0

Poikkeuksellisen tilanteen helpottamiseksi tarvitaan erityistoimenpiteitä jäsenvaltioiden talouksien, yritysten ja työntekijöiden tukemiseksi ja suojelemiseksi. Terveydenhuoltojärjestelmien toimintakyvyn turvaamiseen tarvitaan mittavia ja nopeita toimia. Kielteisten vaikutusten rajoittaminen työmarkkinoilla ja muilla talouden haavoittuvilla alueilla edellyttää välittömiä toimia käytettävissä olevien resurssien lisäämiseksi jäsenvaltioissa. Siksi komissio ehdottaa eräiden Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastojen) käyttämättömien ennakkomaksujen mobilisointia kassakriisistä kärsivien jäsenvaltioiden tukemiseksi ja kriisin torjumiseksi. Komissio ehdottaa noin 8 miljardin euron määrärahojen vapauttamista epidemian vaikutusten hoitoon luopumalla vaatimasta jäsenvaltioita palauttamaan käyttämättömät vuotuiset ennakot takaisin EU:n talousarvioon. Jäsenvaltioille maksettavat vuotuiset ennakkomaksut ylittävät säännönmukaisesti ohjelmien toteuttamisesta johtuvat käteisvaratarpeet ja ne joudutaan suurelta osin perimään takaisin.

Vuotuisen ennakon määrästä säädetään ERI-yleisasetuksen 1303/2013 139 artiklan 7 kohdassa. Määrärahat vuonna 2019 olivat 2,875 % Kasvu- ja kilpailukykytavoitteen sekä meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) ohjelmien määrärahoista. Ehdotukset eivät koske Interreg-ohjelmia. Käyttämättömät ennakot voitaisiin komission mukaan kohdentaa kansallisen osarahoituksen kattamiseen. Tilit oikaistaisiin ohjelmakauden 2021 - 2027 päättyessä. Tarkoituksena on siten lisätä jäsenvaltioiden käytettävissä olevia määrärahoja etupainotteisesti niiden kokonaismäärään puuttumatta. Komissio ehdottaa myös tukikelpoisten toimien laajentamista takautuvasti 1.2.2020 alkaen:

Euroopan aluekehitysrahastosta voitaisiin tukea pk-yritysten käyttöpääomaa (sekä avustukset että rahoitusinstrumentit).

Tukikelpoiset TKI-investoinnit kattaisivat myös terveydenhoidossa tarvittavat tuotteet ja palvelut.

Kalastuselinkeinonharjoittajille mahdollistettaisiin tappioiden kattaminen keskinäisten rahastojen kautta ja vakuutusjärjestelyin

Lisäksi laajennettaisiin mahdollisuuksia ohjelmamuutoksiin ilman komission hyväksyntää.

Komissio ehdottaa noin 8 miljardin euron määrärahojen vapauttamista epidemian vaikutusten hoitoon luopumalla vaatimasta jäsenvaltioita palauttamaan käyttämättömät vuotuiset ennakot takaisin EU:n talousarvioon. Komission arvion mukaan jäsenvaltiot voisivat lisäksi käyttää toimiin noin 29 mrd. euroa kansallisia rahoitusosuuksia. Toimet voitaisiin toteuttaa uudelleenkohdennuksin EU:n budjetin ja kuluvan kauden rahoituskehyksen puitteissa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee EU-tasolla koordinoituja toimia koronaepidemian taloudellisten ja työllisyysvaikutusten rajoittamiseksi ja tuen antamiseksi talousvaikeuksiin joutuneille pk-yrityksille. Komission ehdotukset mahdollistavat EU:n talousarvion eräiden ohjelmakauden 2014 - 2020 määrärahojen nopean uudelleensuuntaamisen unionin kansalaisille tärkeisiin prioriteetteihin ilman ohjelmiin varattujen kokonaismäärärahojen korottamista.

Valiokunnan lausunto MmVL 5/2020 vp

Valtioneuvosto katsoo, että koronavirusepidemian negatiivisten työllisyys-, talous- ja terveysvaikutusten hoitoon varattavien määrärahojen kohdentamisessa tulee huomioida eri rahoituslähteiden muodostama kokonaisuus. Valtioneuvosto katsoo, että jäsenvaltioilla tulee säilyä päätösvalta valita tilanteeseensa sopivimmat, vaikuttavimmat ja kustannustehokkaimmat toimet kansalliset instrumentit ja niille varatut määrärahat huomioiden. Euroopan rakenne- ja investointirahastojen uudelleenohjelmoinnin tulisi olla vapaaehtoista siten, että jäsenvaltiot voisivat myös päättää toteuttaa ohjelmansa olemassa olevien suunnitelmien mukaisesti.

Valtioneuvosto katsoo, että Euroopan meri- ja kalatalousrahastoasetusta tulisi komission ehdotusten lisäksi muuttaa siten, että se mahdollistaisi paremmin kalatalousalan yritysten tukemisen. Erityisesti tärkeää on, että rahaston eri painopisteille määritellyistä kiinteistä rahoitusmääristä voitaisiin joustaa, mikä mahdollistaisi kansallisesti rahoituksen kohdentamisen tarvittaviin toimenpiteisiin.

Valtioneuvosto voi tukea solidaarisuusrahaston soveltamisalaan ehdotettua muutosta, joka mahdollistaisi taloudellisen tuen vakavissa kansanterveyttä uhkaavissa kriiseissä. Tällä laajennuksella ei kuitenkaan tule ennakoida EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehyksen 2021 - 2027 sisältöä.

Valtioneuvosto pitää annettuja ehdotuksia myönteisinä ja oikea-aikaisina sekä korostaa toimien nopeaa täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Valtioneuvosto tarkentaa tarvittaessa kantaa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta toteaa, että komission muutosehdotukset on käsitelty nopeutetulla menettelyllä ja ne tulivat hyväksytyiksi 30.3.2020 neuvoston ja Euroopan parlamentin päätöksellä. Valiokunta on toimialansa osalta käsitellyt ehdotuksia asian E 16/2020 vp yhteydessä. Valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto MmVL 5/2020 vp

Helsingissä 15.4.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi sd
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Jenna Simula ps
varajäsen Janne Sankelo kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius